

05.01.2024

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**05 Ocak 2024
Cuma**

05.01.2024

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

05 Ocak 2024 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Alanya Üniversitesi Ana Yönetmeliği

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 30/11/2023 Tarihli ve E: 2023/57, K: 2023/200 Sayılı Kararı

Sığır ithalatı 1 milyar doları aştı; tarım, gıda ve içecek 4.1 milyar dolar fazla verdi

Açıklanan 2023 dış ticaret rakamlarına göre, Türkiye'nin tarım, gıda ve içecek sektörü, kasım sonu itibarıyla 4.16 milyar dolarlık fazla verdi. Kasım ayındaki yüzde 940'lık artışla birlikte 11 aylık dönemde toplam sığır ithalatı ise 1 milyar doları geçti.

Hüseyin GÖKÇE

Türkiye'nin tarım, gıda ve içecek sektörü 2023 yılı Kasım sonu itibarıyla 23.8 milyar dolar ihracat, 19.6 milyar dolar ithalat yaparak 4.16 milyar dolarlık ticaret fazlası verdi. Kasım ayındaki yüzde 940 gibi yüksek oranlı artışla birlikte ocak-kasım döneminde yapılan toplam sığır ithalatı ise 1 milyar doları aştı.

Türkiye Gıda Dernekleri Federasyonu'nun TÜİK verilerini temel alarak hazırladığı veri panelinde yer alan bilgilere göre, sektörün 11 aylık ihracatı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5.38 artarak 23.8 milyar dolara çıktı. İthalat ise yüzde 5.75 artarak 19.6 milyar dolara yükseldi. Böylece sektörün Ocak-Kasım dönemindeki ticaret fazlası 4.1 milyar dolar oldu. Sektör 2022 yılı aynı döneminde de 4 milyar dolar ticaret fazlası vermişti.

Kasım ayında ise ihracat yüzde 5.34 artarak 2.6 milyar dolara çıkarken, ithalat yüzde 11.7 azalarak 1.4 milyar dolara geriledi.

Sığır ithalatında aylık artış oranı yüzde 940

Yılın ikinci yarısından itibaren hızla artan sığır ithalatı, Kasım ayında da yüksek oranlı artış gösterdi. Kasım'da yapılan 170 milyon dolarlık ithalat ile birlikte 2023 yılı Ocak-Kasım döneminde toplam sığır ithalatı 1 milyar 3 milyon dolara yükseldi. Kasım ayında sığır ithalatındaki artış oranı ise yüzde 940 olarak hesaplandı.

Kasımda Brezilya'dan 92.8 milyon dolar, Uruguay'dan 43.2 milyon dolar ve Çekya'dan 8.8 milyon dolarlık sığır ithalatı yapıldı.

İhracat birim değeri önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 6.6 azalarak 1125 dolar/ton olurken, ithalat birim değeri yüzde 7.94'lük azalışla 635 dolar/tona geriledi.

Ocak-Kasım döneminde 1 milyar 355 milyon dolarlık un, 871.8 milyon dolarlık rafine ayçiçeği yağı ve 839 milyon dolarlık fındık içi ihracatı yapıldı.

Aynı dönemde 3 milyar 186,1 milyon dolarlık buğday, 1 milyar 606,2 milyon dolarlık soya fasulyesi ve 1 milyar 230,7 milyon dolar ham ayçiçeği ithalatı yapıldı. Buğday ithalatının 2.4 milyar doları Rusya'dan, 725.4 milyon doları da Ukrayna'dan yapıldı.

İlk sırada şeker ve şekerli mamuller

Sektörel bazda yapılan değerlendirmeye göre, şeker ve şekerli mamuller ihracatı 2 milyar 554 milyon dolar ile ilk sırada yer aldı. Bunu 2 milyar 131 milyon dolar ile bitkisel yağ, 2 milyar 108 milyon dolar ile de yaş meyve sektörü takip etti.

İthalatta ilk sırayı 4 milyar 862 milyon dolar ile hayvan yemi sektörü yaparken, un ithalatı 3 milyar 453 milyon dolar, bitkisel yağ ithalatı 3 milyar 262 milyon dolar oldu.

2023'ün 11 ayında en fazla ihracat yapılan ülke 2 milyar 895 milyon dolar ile Irak oldu. Bu ülkeye 1 milyar 707 milyon dolar ile Almanya ve 1 milyar 600 milyon dolar ile Rusya takip etti.

İthalatta ilk sırada 4 milyar 625 milyon dolar ile Rusya yer aldı. Ukrayna'dan 2 milyar 672 milyon dolar, Brezilya'dan ise 1 milyar 842 milyon dolarlık ithalat yapıldı.

TARSİM'den 17,2 milyar lira prim ve hasar tazminatı ödemesi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, geçen yıl Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında 3,1 milyon adet poliçe düzenlendiğini belirterek, 9,2 milyar lira devlet prim desteği ve 8 milyar lira da hasar tazminatı ödemesi yapıldığını bildirdi.

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Tarım Sigortaları Havuzu (TARSİM) kapsamında çiftçiye yapılan ödemelere ilişkin bilgi verdi. TARSİM'in çiftçilerin doğal afetlerden korunması ve tarımsal faaliyetlerini sürdürebilmesi amacıyla oluşturulduğunu belirten Yumaklı, tarım sigortalarının bitkisel ürün, sera, büyükbaş ve küçükbaş hayvan, kümes hayvanları, su ürünleri, köy bazlı kuraklık, arıcılık ve gelir koruma başlıklarında düzenlediği söyledi. Geçen yıl da üreticinin emeklerini koruma altına aldıklarını kaydeden Yumaklı, "2023'te TARSİM kapsamında 3,1 milyon poliçe düzenlendi, 9,2 milyar lira devlet prim desteği ve 8 milyar lira hasar tazminatı ödemesi yapıldı. 2006'dan günümüze kadar toplam 23,7 milyon poliçe, 24 milyar lira devlet prim desteği ve 21 milyar lira hasar tazminatı ödemesi yapıldı." diye konuştu.

Yumaklı, geçen yıl en fazla TARSİM sigortasının sırasıyla Tekirdağ, Edirne, Konya, Kırklareli ve Yozgat'ta yapıldığını aktararak, en fazla sigortalanan ürünlerin ise buğday, arpa, ayçiçeği, fındık ve üzüm olduğunu bildirdi.

Tarımda sigortalı sayısında ve prim adedinde yükselişin devam ettiğini vurgulayan Yumaklı, sigorta kapsamlarının da sürekli genişletilerek çeşitli indirimler uygulandığını dile getirdi.

Sağlanan kolaylıklar sürececek

Tarım ve Orman Bakanlığı'na göre, bu yıl bitkisel ürün sigortasında, dolu riski tarife fiyatında yüzde 15'e kadar, don riski tarife fiyatında yüzde 10'a kadar, fırtına riski için yüzde 6, sel riski için yüzde 5 prim indirimi yapıldı.

Bitkisel ürün ve köy bazlı kuraklık verim sigortasında uygulanan çift poliçe indirimine yüzde 10 olarak 2024'te de devam edilecek.

Ağaç sigortasında, aynı parselde hem ağaç hem de bitkisel ürün sigortası poliçesi olan parsellerde yüzde 5 uygulanan ağaç çift poliçe indirimi uygulaması yüzde 10'a yükseltildi.

Bitkisel ürün sigortası dolu paketi kapsamında herhangi bir risk nedeniyle 4 yıl boyunca hasar dosyası açılmamış sigortalılara yüzde 40 prim indirimi uygulaması yapılacak. Don paketi kapsamında 3 yıl boyunca hasar dosyası açılmamış sigortalılara yüzde 30 prim indirimi sağlanacak.

Seralarda teknik donanım hasarları teminat kapsamına alındı

Sera sigortasında teminat kapsamındaki bir risk nedeniyle topraksız tarım yapılan seralarda, teknik donanım unsurunda hasar meydana gelmesi sonucu ürünün doğrudan etkilenmesiyle oluşan miktar kayıpları teminat kapsamına alındı.

Sera sigortasında kar ağırlığı teminatında, seralardaki oluk altı direk profilleri, konstrüksiyondaki kırıklıklar, eğiklikler, hasarlı ya da tamir görmüş profiller, yay çemberlerin makasları ile oluk kenar direkleri ve havalandırma sistemlerindeki hasarlar teminat kapsamına dahil edildi. Yumuşak plastik örtülerde meydana gelen yırtıklar veya delinmeler sonucu 5 bin lira örtü onarım masrafı desteği uygulaması getirildi.

Ayrıca, sera sigortasında geçmiş yıllarda 5'inci risk kategorisine giren seralar sigorta kapsamı dışında iken 2024'te buralarda yetiştirilen ürünler teminat kapsamında olacak.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlara sigorta koruması

Büyükbaş hayvan hayat sigortalarının tarife fiyatında, besi ve süt sığırlarında yüzde 4 prim indirimi yapıldı. Poliçe düzenlenmesi esnasında sigortalanabilir büyükbaş hayvan sayısı 1-30 baş olan işletmelere yönelik poliçe primi üzerinden yüzde 15 prim indirimi düzenlendi.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan hayat sigortaları için yetiştirici birlikleri kanalıyla toplu şekilde poliçe düzenlenmesi halinde, hayvan sayılarına göre değişmekle beraber yüzde 10 ila 50 arasında prim indirimi yapıldı.

Küçükbaş hayvan hayat sigortalarında geniş kapsamlı tarife fiyatlarında yüzde 5 prim indirimine gidildi. Poliçe düzenlenmesi esnasında sigortalanabilir küçükbaş hayvan

05.01.2024

sayısı 1 ila 100 baş aralığında olan işletmelere y6nelik poliçe primi 6zerinden y6zde 15 prim indirimi uygulanacak.

K6mes hayvanları hayat sigortasında dar ve geniş kapsamlı tarifeler birleştirildi.
Arıcılık sigortası tarife fiyatlarında y6zde 10 prim indirimi yapıldı.

T6m sigorta branşlarda, s6zleşmeli 6retim yapan 6retici ve yetiştiricilere y6zde 5,
kadın çiftçilere y6zde 10, 40 yaş altı çiftçilere y6zde 5, engelli çiftçilere y6zde 5, şehit
ve gazi yakınlarıma y6zde 5 prim indirimi uygulanmasına devam edilecek.

Merkez Bankası: Gıda enflasyonu belirgin arttı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), Aralık ayı fiyat gelişmeleri raporunu yayımladı. Rapora göre, tüketici fiyatları aralık ayında yüzde 2,93 artarak yıllık enflasyonu 2,79 puan yükseltti.

2023 yılı enflasyonu yüzde 64,77 ile son Enflasyon Raporu'nda sunulan tahminin orta noktasının altında tamamladı. Aralık ayında aylık tüketici enflasyonunun yaklaşık yarısı gıda grubundan geldi. Yıllık enflasyonun sebze ve kırmızı et fiyatlarında gözlenen yüksek artışların etkisinin belirgin olduğu, hizmet grubunda ise aylık fiyat artışının yavaşladığı kaydedildi. Gıda ve alkolsüz içecekler grubu fiyatlarının aralık ayında yüzde 4,81 oranında arttığı ve yıllık enflasyonun 4,85 puan yükselerek yüzde 72,01 olduğu aktarıldı.

Hizmet enflasyonu yavaşladı

Hizmet fiyatlarının aralık ayında yüzde 2,36 oranında yükseldiği, grup yıllık enflasyonun 0,95 puan artışla yılı yüzde 90,66 seviyesinde tamamladığı vurgulandı. Temel mal grubu yıllık enflasyonunun 0,57 puan artışla yüzde 52,81 olduğu belirtilerek, "Yıllık enflasyon dayanıklı mallarda yükselirken, diğer alt gruplarda görece yatay seyretmiştir." ifadeleri kullanıldı.

Enerji fiyatlarının aralıkta yüzde 2,74 oranında yükselirken, grup yıllık enflasyonun 6,01 puan artarak yılı yüzde 27,19 seviyesinde tamamladığı ifade edildi. Yurt içi üretici fiyatlarının aralıkta yüzde 1,14 oranında arttığı ve yıllık enflasyonun 1,97 puan yükselişle yüzde 44,22 olduğu kaydedildi. TCMB açıklamasında, "Ocak 2024

05.01.2024

döneminde fiyatlama davranışlarında gözlenen istikrarsızlıkların giderilmesi, enflasyonun kalıcı olarak hedeflenen seviyeye çekilmesi için gerekli adımları atmaya kararlılıkla devam edeceğiz" ifadelerine yer verildi.

Merkez'in rezervleri 4,5 milyar dolar düştü

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) toplam rezervleri 13 hafta sonra ilk kez düştü. Toplam rezervler, 145 milyar 453 milyon dolardan 141 milyar 60 milyon dolara geriledi. Merkez Bankası verilerine göre son 13 haftadır aralıksız yükselen ve rekor kıran toplam rezervler, geçen hafta 145 milyar 453 milyon dolardan 141 milyar 60 milyon dolara düştü.

Böylece 29 Aralık 2023 tarihi itibarıyla biten haftada toplam rezervler 4 milyar 393 milyon dolar azaldı. Brüt döviz rezervler de, aynı haftada 4 milyar 727 milyon dolar azalarak 97 milyar 556 milyon dolardan 92 milyar 829 milyon dolara geriledi. Altın rezervleri ise 47 milyar 896 milyon dolardan 48 milyar 231 milyon dolara çıktı.

Rekabet'ten gıda şirketlerine para cezası

Bazı gıda firmaları hakkında yürütülen rekabet soruşturmaları sonuçlandı

Rekabet Kurumunun internet sitesinde yer alan duyurulara göre, Aksaray Unlu Mamulleri Gıda Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin, alıcılarının yeniden satış fiyatını belirleyerek Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal edip etmediğinin tespitine yönelik yürütülen soruşturma sonuçlandı.

Kurul, teşebbüsün, alıcılarının yeniden satış fiyatlarını belirleyerek kanunu ihlal ettiğini kararlaştırdı. Firma tarafından sunulan uzlaşma talebinin kabul edilmesiyle, teşebbüsle yüzde 25 indirimli olarak 2 milyon 219 bin 764 lira para cezası kesildi.

DANONE TİKVEŞLİ-NESTLE TÜRKİYE SORUŞTURMASI DA SONUÇLANDI

Danone Tikveşli Gıda ve İçecek San. ve Tic. AŞ ve Nestle Türkiye Gıda Sanayi AŞ tarafından rekabete duyarlı bilgi değişimi yoluyla kanunun ihlal edilip edilmediğinin tespitine yönelik olarak yürütülen soruşturma da tamamlandı.

Soruşturma sonucunda, Danone Tikveşli Gıda hakkında idari para cezası uygulanmasına yer olmadığı kararlaştırıldı.

Nestle Türkiye Gıda Sanayi AŞ'ye ise kanunun ilgili hükmünü ihlal ettiği gerekçesiyle 260 milyon 183 bin 629 lira para cezası verildi.

05.01.2024

Aynı dosyada haklarında soruşturma açılan ve uzlaşma talebinde bulunan Eti Gıda San. ve Tic. AŞ'ye 36 milyon 96 bin 652 lira, Horizon Hızlı Tüketim Ürünleri Üretim Pazarlama Satış ve Ticaret AŞ'e ise 55 milyon 140 bin 344 lira ceza uygulandı.

Öte yandan Binboğa Üretim Pazarlama Sanayi ve Ticaret AŞ'nin, alıcılarının yeniden satış fiyatını belirleyerek kanunu ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla yürütölen soruşturma da sonuçlandı. Firmaya, alıcılarının yeniden satış fiyatlarını belirleyerek kanunu ihlal ettiği gerekçesiyle 3 milyon 938 bin 700 lira ceza kesildi.

Üreticiler sosyal güvencesiz kalıyor

En düşük Tarım BAĞ-KUR primi 6 bin 900 TL'ye yükseldi. Primlerin yüksekliği ve uzun ödeme süreçleri, senede bir kere ürün hasat eden üreticileri sosyal güvencesiz bıraktı. Üreticilerin emekli olması giderek zorlaşıyor.

Tarımda yaş ortalaması yükselirken emekli olmak daha da zorlaşıyor. Çiftçilerin 2023 yılında ödedikleri 4 bin 628 lira olan en düşük Tarım BAĞ-KUR primi, asgari ücretteki artışla birlikte 2024 yılı için 6 bin 900 TL'ye yükseldi. Bu tutar prim borcu olmayan çiftçiler için hazine teşviki ile 3 bin 957 lira 28 kuruştan, 5 bin 900 lira 74 kuruşa ulaştı.

Artan prim tutarları nedeniyle Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlı tarım BAĞ-KUR sayısı her geçen yıl azalıyor. Tarımda kayıt dışılık artıyor. Prim ödeyemediği için Bağ-Kur'dan ayrılmak zorunda kalan çiftçilerin sayısı yıllar içerisinde giderek arttı. Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre 2009 yılında 1 milyonun üzerinde olan Tarım Bağ-Kur'lu sayısı Ekim 2023 itibarıyla 453 bine geriledi. Tarım Bağ-Kur'lu sayısı son 14 yılda yüzde 55'ten fazla azaldı.

Girdi maliyetleri artan, gelirleri düşen çiftçilerin tarım BAĞ-KUR primlerini ödemesi, emekli olması imkânsız hale geldi.

Uzun süreli prim gün sayısı da üreticilerin emekliliğinin önünü kapatıyor. Diğer sigortalılar 7 bin 200 gün prim ödemesi ile emekli olurken çiftçiler ancak 9 bin gün prim ödemesi ile emekli oluyor. Başka bir ifadeyle diğer sigortalılar 20 yıl, çiftçiler ise 25 yıl prim ödemesi yapmak durumunda kalıyor.

BORÇLANMA ARTTI

Primlerin yüksekliği ve uzun ödeme s¼reçleri, senede bir kere ¼r¼n hasat eden ¼reticilerin 12 ay prim ¼demesini zorlaştırırken ¼retim maliyetlerindeki artışlar da ¼reticileri borca bağımlı hale d¼ř¼rd¼.

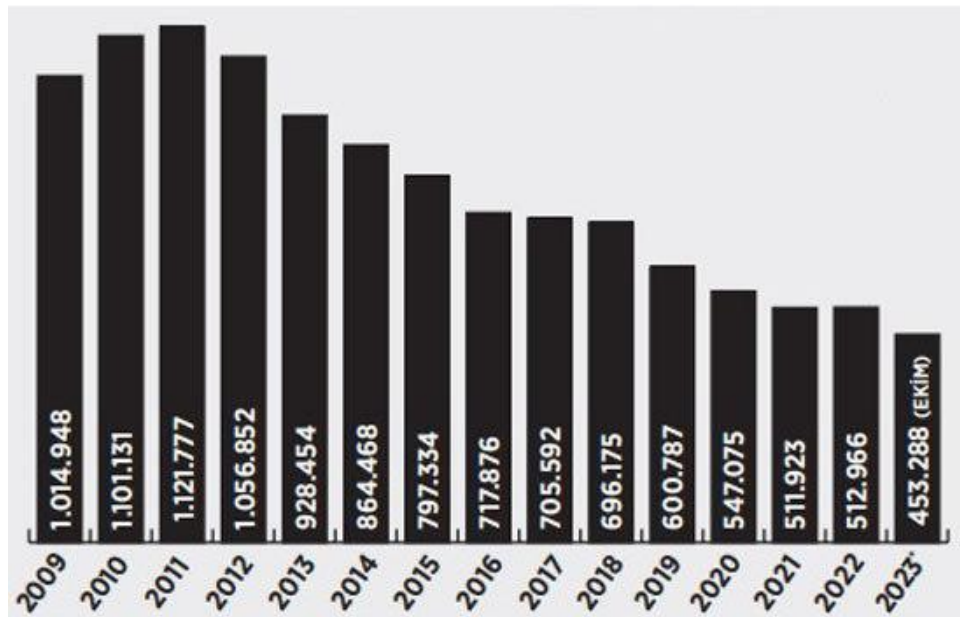
Tarım sekt¼r¼n¼n bankacılık sekt¼r¼ne olan borçları 2023 yılının ilk 11 aylık d¼neminde y¼zde 73 oranında artarak 569 milyar liraya kadar ¼ıktı. Kamu bankalarının y¼zde 82,4 oranında artan tarım kredileri 482,4 milyar liraya kadar ¼ıkarken ¼zel bankalar ise sekt¼re 86,6 milyar lira kredi kullandırdı. ¼zel bankaların kullandırdığı krediler ge¼en yılın sonuna g¼re y¼zde 34 oranında arttı.

SOSYAL G¼VENLİKLERİ YOK EDİLİYOR

K¼ç¼k ¼iftçilerin her ge¼en g¼n daha zor koşullarda ¼reterek ayakta kalmaya ¼alıřtıklarını kaydeden ¼iftçiler Sendikası Genel Başkanı Ali B¼lent Erdem, “Y¼ksek girdi fiyatlarının yanında baskılanmış ¼r¼n fiyatları, ¼iftçileri ¼retemez duruma d¼ř¼rmektedir. Son olarak belirlenen asgari ¼cretle beraber Tarım BAĞ-KUR’u primleri 6 bin 900 lira 86 kuruşa y¼kseldi. ¼iftçinin eğer prim borcu varsa Hazine teşvikinden yararlanamıyor. Ancak Hazine teşvikiyle birlikte bile 5 bin 900 lira 74 kuruş oluyor. Kazanamayan ¼iftçiler i¼in bu artışın anlamı primlerini ¼deyemeyecek olmalarındır” ifadelerini kullandı.

Primin ¼iftçilerin sosyal g¼venliklerini yok eden bir artış olduğunu belirten Erdem, “Çoğu ¼iftçi sistemden ¼ıkacaktır. ¼iftçiler emekli olabilmeleri i¼in 25 yılda 9 bin g¼n prim ¼demek zorundadır. İşçiler ise 20 yıl 7200 g¼n prim ¼demek zorundadır. ¼iftçiler eşit olmayan bir uygulama ile karşı karşıyadır. ¼iftçilerin sosyal g¼venliklerini s¼rd¼rebilmeleri devletin g¼revidir. Prim g¼n sayılarını d¼ř¼rerek hazine teşviklerini t¼m ¼iftçiler i¼in y¼kselterek ¼iftçilerin mağduriyetleri giderilmelidir” dedi.

TARIM BAĞ-KUR’LU SAYISI

Seyyanen zamda yeni tutar belli oldu: Maaşlar nasıl hesaplanacak?

Memur maaş zammı oranı Ocak 2024 için belli oldu. Yüzde 49.25'lik zammın ardından Temmuz 2023 döneminde memurlara yapılan 8 bin 77 TL'lik seyyanen zammın devam edip etmeyeceği merak edilmeye başlandı. Peki, seyyanen zam 2024 yılında devam edecek mi? Memur maaşı hesaplaması nasıl yapılacak?

Memur zammı için Temmuz ayında artış yapılırken genel uygulamanın dışına çıkmış ve tüm memur maaşlarına 8 bin 77 TL seyyanen zam yapılmıştı. Dün Ocak 2024 memur maaş zammı oranları da belli oldu. 6 aylık memur enflasyon farkı ve yüzde 15 toplu sözleşme zammı ile Ocak-Haziran döneminde memurun zam oranı yüzde 49.25 olarak hesaplandı. Memur maaşları için nihai rakamlar Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan gelecek genelge sonucunda ortaya çıkacak.

Oranlar netliğe kavuşurken memura seyyanen zam konusu bir kez daha gündeme geldi. Geçtiğimiz yılın ikinci yarısında 8 bin 77 TL seyyanen zam alan memur için bu artışın tek seferlik olduğu ve 31 Aralık'ta sona ereceği dile getiriliyordu. Bu yüzden birçok kişi seyyanen zammın devam edip etmeyeceğine, ederse de hangi oranda artırılabacağına ilişkin soru işaretlerine yanıt ararken 'kanun' detayı ortaya çıktı.

Seyyanen zam kalıcı olacak

Habertürk'ten Ahmet Kıvanç'ın haberine göre, seyyanen zam düzenlemesi kamu görevlilerinin özlük haklarına ilişkin 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye 'Ek Madde 40' eklenerek yapıldı. Söz konusu madde uyarınca, kanunda sayılan kamu

görevlilerine her ay (15.965) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ilave ödeme yapılıyor. Bu ödemeden sadece damga vergisi kesiliyor.

Seyyane zam 2024 yılında ne kadar olacak?

Temmuz ayındaki maaş katsayısına göre ilave ödeme (seyyane zam) tutarı brüt 8 bin 139 TL'ye karşılık geliyor. Bu tutardan 62 TL damga vergisi kesildikten sonra net 8 bin 77 TL ödeniyor. Ocak ayından itibaren ise seyane zam tutarı brüt 12 bin 147 TL'ye çıkacak. Bundan 92 TL damga vergisi kesilecek. Net olarak 12 bin 55 TL olarak ödenecek.

Memur maaşı hesaplaması nasıl yapılacak?

Memurların ocak ayında alacakları maaşları hesaplanırken, ana maaşları yüzde 49.25 oranında artırılacak. Artırılan bu tutarlara 12 bin 055 TL ilave edilecek.

Memurlar emekli oluncaya kadar her 6 ayda bir artırılan seyane zammı almaya devam edecekler. Ancak, bu ilave ödeme emekli aylıklarına yansımayacak. Bu nedenle memurların çalışırken aldıkları maaş ile emekli olduklarında aldıkları aylık arasında uçurum artacak. Memur sendikaları, uçurumun kapatılabilmesi için seyane zammın emekli memur aylıklarına da yansıtılmasını istiyorlar.

TL'nin reel değeri aralıkta geriledi

Türk Lirası reel döviz kuru endeksi, 2023 yılı Aralık ayında 55,25 puandan 55,15 puana geriledi. Böylelikle TL'nin reel değeri, yüzde 0,2 oranında düşmüş oldu.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yayımlanan verilere göre, reel efektif döviz kuru endeksi aralık ayında TÜFE bazında 55,15 puan olarak hesaplandı.

TÜFE bazlı reel döviz kuru endeksi Kasım ayında 55,04 puandan 55,25 puana revize edildi.

ÜFE bazlı reel efektif döviz kuru yüzde 1,8 düştü

Yİ-ÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi aralık ayında yüzde 1,8 düşüşle 85,87 puan oldu. Bir önceki ayın endeksi 87,07 puandan 87,40 puana revize oldu.

Gelişmekte olan ülkeler bazlı reel efektif endeksi 44,35 puandan 44,36 puana, gelişmiş ülkeler bazlı reel efektif endeksi 64,08 puandan 63,83 puana geldi.

Efektif döviz kuru nedir?

Nominal efektif döviz kuru, Türkiye'nin dış ticaretinde önemli paya sahip ülkelerin para birimlerinden oluşan sepete göre, Türk Lirasının (TL) ağırlıklı ortalama değeri olarak hesaplanıyor.

Reel efektif kurun artışı Türk Lirası'nın değer kazandığını, diğer bir anlatımla Türk mallarının yabancı mallar cinsinden fiyatının arttığını gösteriyor.

Sigortalı işçi sayısında EYT sonrası toparlanma yavaş

“Emeklilikte yaşa takılanlar” (EYT) için çıkarılan yasadan yararlanarak işgücü piyasasından ayrılanlar nedeniyle oluşan istihdam kaybında, toparlanma yavaş seyrediyor.

Genel seçimler nedeniyle çıkarılan “emeklilikte yaşa takılanlar” yasasının ardından, ücretli olarak çalışan kişi sayısında (4-a zorunlu sigortalı) yaşanan düşüş sonrası toparlanma yavaş seyrediyor. 2022 Aralık ayı itibariyle 17,3 milyon kişi olan 4-a zorunlu sigortalı çalışan sayısı, EYT yasasının uygulanmaya başlamasıyla emekli olan kişiler nedeniyle Mayıs 2023'te 15,9 milyon kişiye kadar düşmüştü. Bu tarihten sonra başlayan artışa karşılık, Ekim ayı itibariyle 4-a zorunlu sigortalı sayısı 16 milyon 609 bin kişiye ulaşarak, 2022 Aralık ayına göre 723 bin 536 kişi azalış gösterdi.

SGK Ekim ayı istatistiklerine göre, işçi, memur ve kendi hesabına çalışanlardan oluşan zorunlu sigortalı toplam sayısı 23 milyon 239 bin 616 kişiye ulaştı. Bu sayı Aralık 2022 itibariyle 23 milyon 741 bin 403 kişiydi. Toplam sigortalı sayısında hem ekonomik gerekçeler hem de EYT düzenlemesi nedeniyle 501 bin 787 kişi azalış gerçekleşti. Ücretli çalışanlar yanında, esnaf, çiftçi, işveren gibi kendi hesabına çalışanların sayısında da ciddi düşüş oldu. 2022 sonuna göre 4-b kapsamında çalışan sayısı 161 bin 246 kişi azalarak Ekim ayı itibariyle 2 milyon 970 bin 750 kişi oldu. SGK Ekim ayı verilerine göre tüm statülerde aktif sigortalı sayısı Aralık 2022'ye göre 690 bin 547 kişi azalarak 25 milyon 653 bin 687 kişi oldu. Buna karşılık, çeşitli statülerde aylık alan pasif sigortalı kişi sayısı 1 milyon 918 bin 224 kişi arttı.

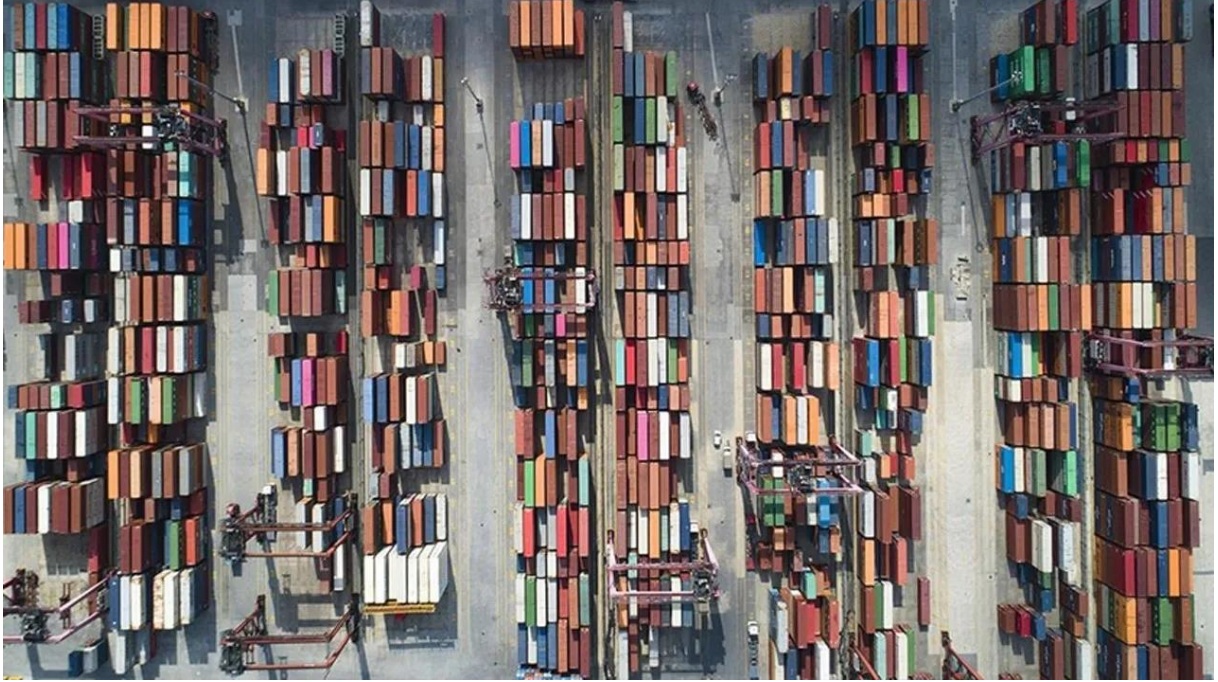
05.01.2024

Mali göstergeler

Öte yandan Ekim ayı itibariyle SGK'nın açığı 42 milyar 608 milyon TL oldu. Bütçede, 2023'ün tamamı için açık tahmini 59,2 milyar TL düzeyindeydi. SGK'nın gelirleri 1 trilyon 719 milyar TL ile, 1,5 trilyon olarak görülen yıl sonu gelir tahminini aştı.

TL ile dış ticaret, 821,5 milyar lirayı aştı

Dış ticarete Türk lirasının payı artmaya devam ediyor. Türk lirasıyla dış ticaret, geçen yıl 2022'ye göre katlanarak 821 milyar 569 milyon liraya ulaştı.

Ticaret Bakanlığı'nın verilerine göre, Türk lirasıyla ihracat geçen yılın ocak ayında 14 milyar 587 milyon lira, ithalat 30 milyar 738 milyon lira olurken dış ticaret hacmi 45 milyar 325 milyon liraya çıktı.

Bu kategoride ihracat, Kahramanmaraş merkezli depremlerin gerçekleştiği Şubat 2023'te 13 milyar 760 milyon liraya gerilerken ithalat 40 milyar 364 milyon lira oldu. Dış ticaret hacmi de söz konusu ayda 54 milyar 124 milyon lira olarak hesaplandı.

Mart 2023'te ihracat 17 milyar 882 milyon liraya, ithalat 45 milyar 754 milyon liraya, dış ticaret hacmi de 63 milyar 636 milyon liraya ulaştı.

Geçen yılın nisan ayında Türk lirasıyla ihracat 14 milyar 298 milyon lirayı, ithalat 43 milyar 123 milyon lirayı, dış ticaret hacmi de 57 milyar 421 milyon lirayı buldu.

Mayıs 2023'te bu kategorideki ihracat 16 milyar 218 milyon lira, ithalat 49 milyar 481 milyon lira, ticaret hacmi ise 65 milyar 699 milyon lira oldu.

En yüksek dış ticaret hacmi ekimde gerçekleşti

Türk lirasıyla dış ticaret hacmi, yılın ikinci yarısında artış eğilimi yakaladı. Geçen yıl haziranda ihracat 16 milyar 532 milyon lirayı, ithalat 45 milyar 487 milyon lirayı gördü. Dış ticaret hacmi de söz konusu ayda 62 milyar 19 milyon lira olarak hesaplandı.

İhracat tutarı, Temmuz 2023'te 16 milyar 388 milyon lira, ithalat 54 milyar 592 milyon lira olurken dış ticaret hacmi 70 milyar 981 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

Türk lirasıyla ihracat, geçen yılın ağustos ayında 20 milyar 656 milyon lira, ithalat 52 milyar 72 milyon lira oldu. Dış ticaret hacmi bu dönemde 72 milyar 728 milyon lira olarak belirlendi.

İhracat Eylül 2023'te 20 milyar 33 milyon lira olurken ithalat 54 milyar 501 milyon lira olarak hesaplandı. Bu dönemde dış ticaret hacmi 74 milyar 535 milyon lira olarak tespit edildi.

Geride kalan ekim ayında Türk lirasıyla ihracat 25 milyar 311 milyon lira oldu. Bu ayda ithalat 62 milyar 659 milyon lira, dış ticaret hacmi 87 milyar 970 milyon lira olarak belirlendi. Bu tutarlar, yıl içindeki en yüksek değerler olarak dikkati çekti.

Türk lirasıyla ihracat Kasım 2023'te 24 milyar 524 milyon lira olurken ithalat 61 milyar 661 milyon lira, dış ticaret hacmi 86 milyar 186 milyon lira olarak hesaplandı.

Geçen yılın aralık ayında Türk lirasıyla ihracat 23 milyar 865 milyon lira olarak belirlendi. Bu dönemde ithalat, 57 milyar 81 milyon lira, dış ticaret hacmi ise 80 milyar 946 milyon lira olarak kayıtlara geçti.

Geçen yılın tamamında ise Türk lirasıyla ihracat, önceki yıla göre yüzde 73,6 artarak 224 milyar 56 milyon lira oldu. İthalat ise bu dönemde 597 milyar 513 milyon liraya ulaştı. Türk lirasıyla dış ticaret hacmi bir önceki yıl 398 milyar 371 milyon lira seviyesinden katlanarak 821 milyar 569 milyon liraya ulaştı.

Yargıda Can Atalay krizi: CHP, Ankara Tandoğan'da 'anayasa mitingi' düzenleyecek

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin Türkiye İşçi Partisi'nden milletvekili seçilen Can Atalay'a ilişkin kararı üzerine Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni olağanüstü toplantıya çağırma ve Ankara Tandoğan Meydanı'nda 'Anayasa' mitingi düzenleme kararı aldı.

Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni olağanüstü toplantıya çağırma kararı aldı.

CHP Genel Başkanı Özgür Özel ise, 14 Ocak'ta Ankara Tandoğan Meydanı'nda 'anayasa' mitingi yapılacağını açıkladı. Özel, "14 Ocak Pazar günü saat 13.00'de 'Geleceğimize sahip çıkıyoruz' diyeceğimiz, demokrasiye, anayasaya sahip çıkacağımız büyük miting için, vatandaşlarımızı, tüm siyasi partileri, bu ülkenin geleceğine sahip çıkmak isteyen her ferdini, gençlerini Tandoğan Meydanı'nda geleceğimize, adalete sahip çıkan mitingimize davet ediyoruz" dedi.

Olağanüstü toplantı çağırması ve Tandoğan Meydanı'ndaki mitingin gerekçesi, Yargıtay 3. Ceza Dairesi'nin, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, Türkiye İşçi Partisi'nden milletvekili seçilen Can Atalay'ın serbest bırakılmayarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ihlal edilmesi olarak gösterildi.

05.01.2024

Can Atalay hakkındaki karar neydi?

Yargıtay 3. Ceza Dairesi, Anayasa Mahkemesi'nin Can Atalay hakkındaki kararını dün görüşerek karara bağlamıştı.

“AYM'nin hak ihlali kararının hukuki değeri yok.” diyen Daire, ikinci hak ihlali kararına da uyulmamasını kararlaştırmıştı. Kararda, AYM'nin söz konusu kararının juristokratik bir davranış olduğu kaydedilmişti.

Dairenin Can Atalay kararı, siyasette geniş yankı uyandırmıştı.

Erdoğan, AK Parti'nin İstanbul ve Ankara adayı için tarih verdi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayını pazar günü açıklayacaklarını bildirdi. Erdoğan, "İstanbul adayını pazar günü duyacaksınız. Ankara adayını da Ankara'da açıklayacağız. Hayırlara vesile olsun" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, yerel seçimlere ilişkin konuştu. Erdoğan, AK Parti'nin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayının 7 Ocak Pazar günü açıklanacağını söyledi.

Cumhurbaşkanı, Ankara adayının ve seçim beyannamesinin ise 15 Ocak Pazartesi günü Ankara'da duyurulacağını bildirdi.

AK Parti Genel Merkezi'nde parti yönetimiyle yapacağı toplantı öncesi gazetecilere açıklamalarda bulunan Erdoğan, "Bizim yapacağımız açıklamalarda hem sürprizdir hem de partimizi yerel seçimde kazanma azmi olacak. Onu da Ankara'da açıklayacağız. Seçim beyannamesini burada açıklayacağız. İstanbul adayını pazar günü duyacaksınız. Ankara adayını da Ankara'da açıklayacağız. Hayırlara vesile olsun" dedi.

Ömer Çelik açıklama yapmıştı

AK Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Ömer Çelik, 31 Mart'ta yapılacak yerel seçimlere ilişkin, "Adaylarımızın belli bir bölümünün ilk açıklamasını, bu pazar günü İstanbul'da Haliç Kongre Merkezi'nde gerçekleştireceğiz. Ayın 15'inde hem seçim beyannamemizi hem de kalan adaylarımızı açıklayacağız" demişti.

“Döviz artışı düşük olacak” korusu niye harekete geçti?

Alaattin AKTAŞ

05 Ocak 2024 Cuma

Son günlerde kim bilir kaç kez vurgulamak durumunda kaldım... Ekonomisi, ekonominin gereklerine göre değil, siyasetçilerin iki dudağı arasından çıkacak kararlara göre şekil alan Türkiye’de zaman vererek sağlıklı bir döviz kuru tahmini yapılamaz, diye.

2021’de eylüle kadar 9 liranın altında seyreden doların, yalnızca üç ay sonra aralıkta 18 lirayı geçeceğini tahmin eden çıkmış mıdır?

Ya da 20 Aralık 2021’de 18 lirayı aşan doların, o akşam açıklanan KKM ve başlatılan döviz satışlarıyla birlikte ertesi günün sabahında 11-12 liraya gerileyeceğini öngören?

Dolayısıyla olsa olsa enflasyonda öngörülen artış dikkate alınarak dövizin de aynı oranda artacağı ifade edilebilir, hem zaten bu tahmin bile sayılmaz.

Enflasyonun örneğin yüzde 20 olarak öngörüldüğü bir zaman diliminde doların yüzde 50 artacağını söylemek ya da enflasyonun yüzde 40 öngörüldüğü bir dönem için kur artışının yüzde 10’da kalacağını dile getirmek, bu iddiaların altı doldurulamadığı sürece hiçbir anlam ifade etmez.

Tıpkı son günlerde bir araya gelen “**döviz korusu**”nun yüksek perdeden seslendirmeye başladığı “**Bu yılki artış çok düşük kalacak**” şarkısında olduğu gibi...

Yerli yabancı aynı koroda!

Önce Türkiye’nin önde gelen bankalarından birinin genel müdürü çıktı, “Bu yıl Türk parasında değer kaybı beklemiyorum” dedi. Dolar, şu an için 30 lira kabul edersek bir yıl boyunca bu düzeyde mi kalacaktı yani, kastedilen bu muydu, pek anlaşılamadı ama en azından dövizdeki artışın enflasyonun çok altında kalacağını vurgulanmak istendiği açıktı.

Tutturulabildiği takdirde bile yüzde 36 enflasyon yaşanacak bir yılda ne olacaktı da Türk parası hiç değer yitirmeyecekti?

Onun yanıtı da veriliyordu; yabancı Türkiye'ye adeta oluk oluk döviz akıtacaktı. Yabancı döviz getirince de döviz bolluğu yaşanacak ve kur artmayacaktı.

Sonra yabancı bankacılar başladı konuşmaya. Ama onlar daha gerçekçiydi. En düşük tahminde bulunan banka 2024 sonu için dolara 33 lira diyordu.

Doğrusu yurt içinde yapılan sıfır artış tahminine göre yüzde 10 artış hiç de fena sayılmazdı! Yabancıların yaptığı diğer tahminler ise 40 lira dolayında bulunuyordu.

Döviz az artsın ki birileri iyi para kazansın!

Gelelim can alıcı soruya, bu koronun ne istediğine, neyin peşinde olduğuna...

Enflasyon olmasa, kur tabii ki artmasın, normalde artmaz da zaten. Ama enflasyon varsa? Ne var ki bu koro ısrarcı:

“Enflasyon var; ama olsun, kur yine de artmasın ya da az artsın.”

Bu hangi ekonomi mantığına sığar?

Sığmaz tabii ki. Ama böyle bir durum şahane bir kazanç kapısı açar.

İşte istenen de o kapının açılması, o durumun oluşması...

Enflasyon makul bir düzeyde gitsin, faiz enflasyonla uyumlu şekilde yüksek seyretsin, yabancı döviz getirsin ve yüksek faizli iç borçlanma senedi alsın, vade bitiminde döviz faizden az artacağı için yüklü bir kazançla herkes evine dönsün!

Bu varsayımı ve istenilen durumu sayılara dökersek...

- Yabancı örneğin 1 milyon dolar getirip 30 liradan TL'ye çevirsin.
- Ele geçen 30 milyon lira örneğin yüzde 40 faizle iç borçlanma kağıdına bağlansın ve bir yıl sonunda 12 milyon lira faiz geliri elde edilsin.
- Bir yıl sonra kur örneğin 33 lira olsun.
- Anapara ve faiz olarak ele geçen 42 milyon lira, 33 liralık kurdan dolara çevrilsin ve yabancı cebine 1.3 milyon dolara yakın para koysun. Yani döviz bazında bir yılda yüzde 30'a yakın para kazansın.
- Yüzde 40 faiz uygulanan bir dönemde döviz de yüzde 40 artarsa yabancı hiç para kazanamaz, aman dikkatli olunsun!

05.01.2024

■ Hele hele yüzde 40 faiz verilirken döviz örneğın yüzde 50 artarsa yabancı bir yıl sonra 1 milyon dolar bile alamaz ve zarara girer, aman buna hiç meydan verilmesin!

Kime ne mesaj verilmek isteniyor?

Sporda, siyasette, ekonomide otorite kabul edilen kişi ya da kurumlar vardır.

Söyledikleri genellikle doğru kabul edilir.

En azından değerlendirmeleri “yanlış” bulunsa bile “yanlı” bulunmaz.

Şimdi bu koroyu oluşturanlara bakıyoruz; iyi kötü güven sağlamış kurumlar ve onların yetkilileri...

Peki niye hep bir ağızdan “**Döviz az artacak**” diyorlar?

Öncelikle etkilenmek istenen bir hedef kitle var.

Bir de mesaj iletilmek istenen siyasi otorite.

Etkilenmek istenen hedef kitle elinde döviz olanlar, ağırlıkla vatandaşlar. Onlara örtülü biçimde “**Döviz artmayacak, bakın faiz de iyi, satın dövizinizi ve faize geçin**” deniliyor. Zaten bu kesim “**söz dinler**” ve dövizden faize geçerse kur artışı kendiliğinden yavaşlayacak ve bunu söyleyenler bir taşla iki kuş vuracak.

“Bakın döviz az artacak demiştik, işte söylediğimiz çıkıyor.”

Peki siyasi otoriteye verilmek istenen mesaj ne?

“Bakın yabancı büyük bankalar düşük kur artışı bekliyor, buna göre siz şu faizi biraz daha artırın, kuru da tutun, yoksa yabancının geleceği yok.”

Siyasi otorite böyle bir mesaja nasıl bakar peki?

Konu ekonomik değil ki, siyasi; o yüzden yanıt vermek çok zor.

Ama siyaset bu tür mesajlara kapalı gibi. Hem Saray’da bazı isimlerin faize karşı şikayetlerinin arttığı konuşuluyor.

Bu arada Maliye Bakanı Mehmet Şimşek’in MÜSİAD’da yaptığı dünkü konuşmada kullandığı bir ifade ortalığı iyice karıştırdı. Şimşek, 2024 yılında daha sıkı para politikasından daha gevşek bir para politikasına geçileceğini söyledi ama bu ifade tartışmalara yol açınca kastedilenin Türkiye olmadığı, tüm dünyanın böyle bir ekonomik yöneliş içine gireceğinin vurgulandığı yönünde bir düzeltme geldi.

İstanbul Borsası (BIST), 2023 yılında negatif faiz ortamında küçük birikimlerine kazandırmak isteyen küçük yatırımcıların akınına uğradı.

Ancak ilk on ayda Borsa'ya giren 5 milyona yakın yeni yatırımcının 1 milyona yakını son iki ayda geri çıktı.

Yıllık bazda toplam yatırımcı sayısı net 3,9 milyon kişi artarak 7,6 milyon, portföy değeri yüzde 60 büyüyerek 4,2 milyar lira oldu.

2023 sonu itibarıyla 28 bin 916 kişi ile tüm yatırımcıların sadece yüzde 0,4'ünü oluşturan yabancılar, toplam portföyün ise yüzde 37,5'ini kontrol ediyor.

2023'te yabancı portföyü yüzde 104,7 büyürken, yerlilerin portföyündeki büyüme yüzde 41,6'da kaldı.

BIST'te de demografik değişim

Naki BAKIR

05 Ocak 2024 Cuma

Borsa İstanbul'da (BIST) 2023 yılına, özellikle ikinci yarıda ivmelenen milyonlarca küçük yatırımcı hücumu damgasını vurdu. Negatif faiz yüzünden diğer finansal yatırım araçlarının zarar ettirdiği piyasa koşullarında birikimlerini koruma ve reel getiri elde etme çabasındaki küçük yatırımcıların arayışları ile örtüşen yaygın halka arzlar, bu gelişmede etkili oldu. Ancak halka arzların getirisinin cazibesini yitirmesi ve mevduat faizlerinde rekor artışların başlaması ile son iki ayda yatırımcı akınının kısmen tersine döndüğü gözlemlendi.

Temmuz-ekimde 4 milyon yeni yatırımcı

Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) saklama verilerine göre BIST'te toplam yatırımcı sayısı 2022 sonu itibarıyla 3 milyon 783 bin 487 düzeyinde bulunuyordu. Bu sayı ilk beş ayda net 806 bin 212 artarak genel seçim ayı mayısta 4 milyon 589 bin 699'a yükseldi.

Seçimlerin ardından haziran ayında göreve gelen ve faizi baskılama politikasına son veren yeni ekonomi yönetiminin açıkladığı yeni politika çerçevesi, Merkez Bankası'nın enflasyon tahminlerinde yaptığı yukarı yönlü radikal revizyonlar, finansal yatırım araçlarının kaybettirdiği sürecin pekişmesi ve art arda gerçekleşen halka arzların cazibesi ile birlikte özellikle temmuzdan itibaren Borsa'ya yatırımcı hücumu tetiklendi.

Toplam yatırımcı sayısı temmuzda net 616 bin 956, ağustosta 1 milyon 158 bin 780, eylülde 1 milyon 527 bin 136 ve ekimde 780 bin 987 olmak üzere dört ayda toplam 4 milyon 83 bin 859 kişi artarak 8 milyon 555 bin 838'e kadar yükseldi. İlk on ay

itibarıyla BİST'te yatırımcı sayısında net artış 4 milyon 772 bin 351 olurken, toplam portföy değeri de yüzde 66,7 büyüyerek 4 trilyon 328,6 milyar liraya ulaştı.

Son iki ayda 912 bin kişi çıktı

İzleyen dönemde ise aynı hızda olmamakla birlikte Borsa'dan çıkışlar başladı. Yatırımcı sayısı kasımda 349 bin 862 kişi azalarak 8 milyon 205 bin 976'ya gerilerken portföy büyümeye devam ederek 4 trilyon 387,4 milyar lira oldu. Aralık ayında da yatırımcı sayısı 562 bin 114 kişi azalarak 7 milyon 643 bin 862'ye, portföy değeri de yüzde 5,3 küçülerek 4 trilyon 156,7 milyar liraya geriledi. Böylece son iki ayda BİST yatırımcı sayısı net 911 bin 976 kişi azalmış oldu.

Son iki aydaki çıkışlara rağmen yılın tümünde yatırımcı sayısında 3 milyon 860 bin 375 kişilik artış, toplam portföy değerinde de yüzde 60,1 oranında net 1 trilyon 560,7 milyar liralık büyüme kaydedildi. BİST'te işlem gören pay senetlerinin 2022 sonunda 5,5 trilyon lira olan piyasa değeri ise 2023 yılında yüzde 87,1 oranında 4,8 trilyon lira artarak 10,3 trilyon liraya yükseldi.

Yabancı portföyünde hızlı büyüme

Borsa İstanbul (BİST) pay piyasası yatırımcı sayısı ve portföy değeri						
	Yatırımcı sayısı			Portföy (Milyar TL)		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
Aralık 22	3.766.444	17.043	3.783.487	1.835,6	760,4	2.596,0
Ocak 23	3.969.945	17.681	3.987.626	1.617,2	668,3	2.285,5
Şubat 23	3.837.036	17.650	3.854.686	1.717,2	682,1	2.399,2
Mart 23	4.216.134	18.591	4.234.725	1.645,4	650,6	2.296,0
Nisan 23	4.738.785	19.576	4.758.361	1.575,8	637,2	2.215,0
Mayıs 23	4.570.248	19.421	4.589.699	1.723,9	644,6	2.368,5
Haziran 23	4.452.544	19.435	4.471.979	1.936,0	783,4	2.719,4
Temmuz 23	5.068.191	20.744	5.088.935	2.418,6	1.023,4	3.442,0
Ağustos 23	6.224.055	23.660	6.247.715	2.712,2	1.215,7	3.927,8
Eylül 23	7.747.328	27.523	7.774.851	2.919,3	1.725,6	4.704,9
Ekim 23	8.525.768	30.070	8.555.838	2.787,7	1.541,0	4.328,6
Kasım 23	8.176.194	29.782	8.205.976	2.880,8	1.506,7	4.387,4
Aralık 23	7.614.946	28.916	7.643.862	2.600,0	1.556,7	4.156,7

2023 yılında aylara göre BİST'te yatırımcı sayısı ve portföyde değişim						
	Yatırımcı sayısında değ. (Kişi)			Portföy değerinde değ. (%)		
	Yerli	Yabancı	Toplam	Yerli	Yabancı	Toplam
Ocak 23	203.501	638	204.139	-11,9	-12,1	-12,0
şubat 23	-132.909	-31	-132.940	6,2	2,1	5,0
Mart 23	379.098	941	380.039	-4,2	-4,6	-4,3
Nisan 23	522.651	985	523.636	-4,2	-2,1	-3,5
Mayıs 23	-168.537	-155	-168.662	9,4	1,2	6,9
Haziran 23	-117.704	14	-117.720	12,3	21,5	14,8
Temmuz 23	615.647	1.309	616.956	24,9	30,6	26,6
Ağustos 23	1.155.864	2.916	1.158.780	12,1	18,8	14,1
Eylöl 23	1.523.273	3.863	1.527.136	7,6	41,9	19,8
Ekim 23	778.440	2.547	780.987	-4,5	-10,7	-8,0
Kasım 23	-349.574	-288	-349.862	3,3	-2,2	1,4
Aralık 23	-561.248	-866	-562.114	-9,7	3,3	-5,3
Yıllık	3.848.502	11.873	3.860.375	41,6	104,7	60,1

2023 sonu itibarıyla BİST yatırımcılarının 7 milyon 914 bin 946'sını yerli, sadece 28 bin 916'sını ise yabancılar oluşturuyor. Buna karşılık yerli yatırımcıların toplam portföy büyüklüğü 2 trilyon 600 milyar, yabancı yatırımcıların portföyü ise 1 trilyon 556,7 milyar lira. Buna göre tüm yatırımcıların sadece yüzde 0,4'ünü oluşturan yabancılar toplam portföyün ise yüzde 37,5'lik bölümünü elinde bulunduruyor. 2023 yılında yerli yatırımcı sayısı 3 milyon 848 bin 502, yabancı yatırımcı sayısı ise 11 bin 873 kişi arttı. Yerli yatırımcıların sahip olduğu payların toplam portföy değeri yüzde 41,6 artarken, yabancı yatırımcıların portföyünde yüzde 104,7 oranında bir büyüme yaşandı.

Halka arz rüzgârı durdu mu?

Finansal yatırım araçlarının getirisinin enflasyonun altında kalarak reel olarak kaybettirdiği 2023'te, birikimlerini korumak ve reel kazanç elde etmek isteyen yatırımcıların arayışları ile örtüşen halka arz edilen yeni hisselerin kazanç oranı, özellikle yılın ikinci yarısında küçük yatırımcıları kendine çekti.

Yatırımcı başına sınırlı birim miktarlarda alınabilmekle birlikte arz edilen payların cazip getirisi ile aile bütçesine sağladığı katkı, küçük yatırımcılar başta her kesimden ve her yaş grubundan kişileri Borsa'ya yöneltti. Ancak son aylarda halka arzların getiri de cazibesinin azalması ve bankaların mevduat faizlerini aşırı yükseltmesi ile yatırımcı ilgisinin bu alana kaymasının da etkisiyle Borsa'dan çıkışlar başladı.

Abdulkadir Selvi

Seçim yaklaşınca operasyon sezonunu açtılar

28 Şubat sürecinde HBB televizyonunda çalışıyordum.

10 Kasım'da, Anıtkabir'den yapacağımız canlı yayınlara özel olarak hazırlanırdık. Genelkurmay Basın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı ve Anıtkabir Komutanlığı tarafından günler öncesinden başlayan resmi bir akreditasyon işlemi uygulanırdı.

Zaten sadece akredite olan kuruluşlara yayın izni verilirdi. Canlı yayında görev yapacak olan spiker, muhabir, kameraman ve teknik personelin isimlerini bildirirdik. 10 Kasım'dan bir gün önce canlı yayın araçlarını kurar, ekibimiz sabah Anıtkabir Komutanlığı'nın belirlediği erken bir saatte Anıtkabir'de olurdu. Son anda isim değişikliği yapamazdık. O nedenle yayını yapacak isimleri yedeklerdik.

Çok sıkı bir güvenlik prosedürü uygulanırdı.

ANITKABİR'DEKİ MECZUP

Canlı yayın ekibinin haricinde bir de törenleri izlemek üzere aktif bir kamera ve muhabiri hazır tutardık. Ama bir hazırlık daha yapardık. Adını "mezczup ekibi" koymuştuk. Bir kameraman ve muhabiri, 10 Kasım'da Anıtkabir'de ortaya çıkması muhtemel mezczubu izlemek üzere ayırırdık. Hiç ıskalamazdı. Bizim günler öncesinden sıkı güvenlik önlemleri arasında girdiğimiz Anıtkabir'de bir mezczup ortaya çıkardı. Tam da Atatürk'ün mozolesine çelenk konulduğu bir sırada Atatürk'e hakaret eden sözler söyler, hilafet çağrısı yapar. Törende bir şok ve kargaşa yaşanır. Görevliler, görevini yerine getiren mezczubu apar topar yakalar emniyete teslim ederdi. Haber merkezlerinde ise ayrı bir telaş yaşanırdı.

1- Mezczubu canlı yayında en iyi hangi kanal verdi?

2- Meczubu izlemek üzere görevlendirdiğimiz ekip, olay anında ve apar topar götürülüşü sırasında iyi görüntüler yakalayabildi mi?

Meczubun en iyi görüntülerini yakaladığı için bir kameramanımıza prim yazmıştık.

SORU İŞARETLERİ

Ama yıllarca şu soru benim kafamdan hiç gitmedi. Biz akredite bir televizyon olmamıza ve günler öncesinden başlayan hazırlıklara, sıkı güvenlik önlemlerine rağmen yayın yapabilmek için ancak girebildiğimiz Anıtkabir'e, tam da saat 9'u 5 geçe bu meczup nasıl giriyor, protokolün önüne kadar nasıl gelebiliyor ve bu eylemi gerçekleştiriyordu?

28 Şubat süresinde meczubumuz eksik olmadı. Ya 10 Kasım'da Anıtkabir'de ya da kritik MGK toplantıları öncesinde Çankaya'da ortaya çıktılar.

ACZİMENDİLER

Ne zaman 10 Kasım olsa Ankara'da laik duyarlılığın en yüksek olduğu Çankaya semtinde, Ankara'nın göbeğindeki Kızılay'da başlarında sarıkları, ellerinde sopaları, uzun saçları ve sakallarıyla Aczimendiler ortaya çıkar, kol kola girer, başkentlilerin tuhaf bakışları arasında asalarını kaldırımlara vura vura yürürlerdi.

10 KASIM'I SEÇERLERDİ

Oysa haber merkezleri, 9 Kasım günü Ankara'nın Mamak girişinde polis tarafından durdurulan, şehre girişlerine izin verilmeyen Aczimendileri takip ederdi. Ne olursa olur 10 Kasım sabahı Aczimendilerin Ankara'ya girişine izin verilir, Atatürk'ün Çankaya'sında cübbeleri, sarıkları, asaları, uzun değnekleri ile gösteri yaparlardı.

ANITKABİR'DE ŞERİAT İSTEMEK

30 Aralık günü Anıtkabir'de şeriat gelecek diye slogan atan şahsı görünce operasyon mevsimine girdiğimizi anladım. Y.T. isimli şahıs başka yer bulamamış Anıtkabir'in bahçesinde, "Kahrolsun cumhuriyet, şeriat gelecek" diye slogan atmış. İngiliz istihbaratının kurup yönettiği Hizb ut -Tahrir bu tür durumlarda sahaya sürülür. Yine aynı görevi üstlenmişler.

OYUNUN BİR PARÇASI

Bu olayı münferit olarak düşündüğümüz zaman hata yapmış oluruz. Çünkü bu olay, geçmişte de çokça tanık olduğumuz oyunun bir parçası. Eğer büyük resmi göremezsek yanlış yaparız.

28 Şubat bir günde oluşmadı. Adım adım örüldü ve sonunda bir de baktık ki 28 Şubat'a gelmişiz. Bu zincirin bir halkası Anıtkabir'de şeriat isteyen şahıs, diğer halkası hilafet bayrağı taşınıyor diye ortalığın ayağa kaldırılması, bir başka cephede

ise Suudi Arabistan'da oynanacak olan Süper Kupa maçına Atatürk posterleri, Türk bayrağı ile çıkılmasına izin verilmiyor, İstiklal Marşımız okutulmuyor diye sahnelenen oyun.

KELİME-İ TEVHİD BAYRAĞI

2024 yılının ilk gününde İstanbul'da yüz binlerce insanımız şehitlerimize rahmet, Filistin'e destek ve İsrail zulmünü lanetlemek üzere yürümüştü. Bu kahraman şehitlerimize vefa, Gazze'deki soykırıma karşı dik duruş adına alkışlanacak bir eylemdi. Filistin eyleminden dönen İsmail Aydemir isimli vatandaşımıza, Ege isimli bir genç yumrukla saldırdı. Gerekçesi neymiş? İsmail elinde hilafet bayrağı taşıyormuş.

Bir defa bayrak hilafet bayrağı değil, Kelime-i Tevhid bayrağı. Kelime-i Tevhid bayrağında ne yazıyor: "La ilahe illallah Muhammeden Resulullah."

Bu her Müslümanın söylemesi gereken Allah'ın birliğini ve Hazreti Muhammed'in onun peygamberi olduğunu ifade eden Kelime-i Şehadet'tir. İmanın ilk şartlarından biridir. Ecdadımız savaşa giderken Eyüp Sultan'da sabah namazı kılınır, dualar edilip, Kelime-i Tevhid bayrağı çekilip sefere çıkılırdı. Bunun hilafetle, hilafet bayrağıyla ne ilgisi var? Tarihçi Erhan Afyoncu'nun açıkladığı gibi ayrıca bir hilafet bayrağı da yoktur.

CHP ZİNDE KUVVET

Ama maksat o değil. 28 Şubat'ın siyasi kanadını oluşturan CHP hemen harekete geçiyor. Özgür Özel, Ege'nin ailesini arayıp destek vereceklerini açıklıyor. Türkiye Barolar Birliği suç duyurusunda bulunuyor. 28 Şubat'ın 5'li çetesi bugün farklı bir versiyonla yeniden dizayn ediliyor.

ATATÜRK'E SALDIRILIRKEN NEREDEYDİNİZ

Peki Barolar Birliği neden "Mustafa Kemal'in itleri" denildiğinde harekete geçmedi? "Yüz yıllık cumhuriyeti değiştireceğiz" denildiğinde niye seslerini çıkarmadılar?

Yeniden bir 28 Şubat ikliminin oluşturulmak istenmesinin, Suudi Arabistan'da oynanmayan Süper Kupa maçı üzerinden Özgür Özel ve Ekrem İmamoğlu'nun harekete geçip bunu bir siyasi eyleme dönüştürmek istemesinin ayrıca yaklaşan yerel seçimlerle de ilgisi olduğunu düşünüyorum.

CHP'NİN SEÇİM STRATEJİSİ

Çünkü Ekrem İmamoğlu'nun İstanbul'da ortaya koyabileceği başarılı bir icraatı yok. CHP'nin yerel seçimlerde vatandaşın önüne götürebileceği parlak bir belediyeçiliği yok. Ekrem İmamoğlu ve Özgür Özel birbirlerine girmiş durumdadır. Belediye başkan adaylarını belirleyemiyorlar. Ekrem İmamoğlu, CHP yönetimine el koymuş durumda. Bu durumda ne yapacaklar? Bu başarısızlıklarını örtmek için yerel seçimleri rejim

05.01.2024

üzerinden bir kutuplaşmaya götürmek istiyorlar. Yerel seçim stratejilerini icraatlar üzerine değil, Atatürkçülük, şeriat, hilafet gibi laik duyarlılık üzerinden yürütmek istiyorlar.

Türkiye geçmişte bu tür tuzaklara düştü. Ağır bedeller ödedik. Tekrar aynı tuzaklara düşmememiz gerekiyor.

Esfender KORKMAZ

Maaş ve ücret artışı otomatikçe bağlanmalı

Dikkat edersek, 2023 yılının son üç ayında maaş ve ücret artışlarını tartıştık. Her yıl asgari ücret masası kuruluyor.

Maaş ve ücretlerdeki artışın enflasyon kadarı artış değil, düzeltmedir. Eğer enflasyonun üstünde bir artış olursa, o zaman reel artış var diyebiliyoruz.

Türkiye’de 2023 yılı itibarıyla işçi sayısı 16 milyon 413 bin 359 kişidir. Kamuda çalışanların; 3.060.064’ü kadrolu memur 590.257’si sözleşmeli personeldir. Toplam 20 küsur milyon işçi ve memur siyasi iktidarın tasallutu altındadır.

Hükûmet işçi ve memurun ücret ve maaşını TÜİK ve sendikalar vasıtası ile düşük tutuyor.

Bir... TÜİK TÜFE oranı çalışanın enflasyonunu göstermiyor. Söz gelimi 2023 yılında İTO İstanbul geçinme endeksi, TÜİK TÜFE oranından on puan fazla oldu. Bu fark geçmişte bazen 20 puana kadar çıktı.

İki... TÜİK TÜFE harcama sepeti içinde gıdaya ayrılan pay, en yüksek geliri ile en düşük gelirlinin ortalaması olarak ve yüzde 25 dolayında alınıyor. Oysaki ayrıca TÜİK, nüfusu gelir gruplarına göre ayırıyor. TÜİK’in 2022 gelir araştırmasına göre gıda harcamalarının payı, gelirden en düşük pay alanların harcama sepeti içinde yüzde 36,1, buna karşılık en yüksek pay alan son 20’lik dilim içinde yüzde 16,6’dır.

Gerçekte de işçi ve memurun harcama sepeti içinde gıdaya ayrılan pay en az yüzde 40’tır. Bu durumda TÜFE işçi ve memurun geçinme seviyesini göstermiyor. Gıdaya ayrılan payı yüzde 40’a çıkarırsak, gıda fiyatları daha yüksek arttığı için, mutfak enflasyonu ya da geçinme endeksi yine 10 puan daha yüksek çıkıyor. O zaman TÜFE 65 ise geçinme endeksi 75 oluyor. Yani maaş ve ücretlerde düzeltme TÜFE oranı olan yüzde 65’e göre değil, geçinme endeksi yüzde 75’e göre yapılmalıdır.

TÜFE yerine işçi ve memurun enflasyonunu gösterecek bir geçinme endeksi hazırlanmıyor, Çünkü;

*İşverenin işine gelmiyor. Ücret gideri daha az oluyor.

*Siyasi iktidarın işine gelmiyor. Hem bütçe giderleri reel olarak artmıyor. Hem de hükûmete popülist alan kalıyor. Toplu görüşmelerde herkes bir şey diyecek ama sonuçta Sayın Cumhurbaşkanı ben şunu verdim diyerek popülizm yapacak.

*Sendikalar savunmuyor. Çünkü sendika yok. AKP'nin sendikasızlaşma projesi gerçekleşti. 2002 yılında sendikalaşma oranı yüzde 60 dolayında iken, şimdi yüzde 14,4'e geriledi.

*Önceki muhalefet de işin farkında değildi, çünkü memur zihniyeti vardı ve henüz, soğan hesabından bu hesaplara geçememişti.

*Yüksek tirajlı gazeteler tartışmıyor, çünkü gazeteler 60 yıl önceki boyalı basın anlayışından ve yandaşlık tuzağından kurtulamadı.

*İktisatçı yazmıyor. Çünkü Türkiye'de birkaç kişi hariç, medyada iktisat yazarlar da magazin yapıyor.

Üç... Devlet hem işveren, hem de hakem olamaz. Asgari ücret masasında beş işveren, beş hükûmet, beş de işçi temsilcisi var. Ne var ki, hükûmet aynı zamanda işverendir. Dahası işçiyi en fazla üyeye sahip sendika olan TÜRK-İŞ temsil ediyor. Onun üye sayısı da toplam işçinin yüzde 8'idir. Yani işçi masada yoktur.

Hükûmetlerin yapması gereken;

1. TÜİK, sendikalar, çalışma ekonomisi akademisyenlerinden bir araştırma grubu her ay geçinme endeksi hesaplamalıdır. Maaş ve ücret artışı bu endekse göre otomatik yapılmalıdır. Yıl sonu enflasyon farkı verilirken, bu farkın enflasyon farkı da ilave olarak verilmelidir. Söz gelimi 6 ay sonra 6 aylık enflasyon farkı yüzde 20 fark verilecekse, enflasyon nedeni ile bu farktan ortaya çıkan kayıp, ortalama üç aylık yüzde 10 da gecikme farkı verilmelidir. Yani yüzde 20 değil, yüzde 30 fark verilmelidir.

2. Aynı grup tarafından sosyal giderleri de içine alan yoksulluk hesabı yapılmalı. Bu hesap asgari geçim endeksi üstünde çıkarsa, artış bu hesaba göre yapılmalıdır.

3. Türkiye de işçiye yeniden sendikalaşma hakkı ve grev hakkı verilmelidir.

4. Bütün bu sorunların çözümü için halkın demokrasi talebi olmalıdır.

O zaman bu tantanalara bir son vermiş ve siyasi iktidarların çalışanlarla oynamasını engellemiş oluruz.